

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji

W

ALERGOLOGII

Warszawa 2002

Program specjalizacji przygotował zespół ekspertów

Prof.dr hab.n.med. Jerzy Kruszewski – konsultant krajowy
Prof.dr hab.n.med. Marek Kowalski – przedstawiciel konsultanta krajowego
Prof.dr hab.n.med. Ryszard Kurzawa – przedstawiciel konsultanta krajowego
Dr hab.med. Bolesław Samoliński – przedstawiciel konsultanta krajowego
Dr hab.n.med. Marek Jutel – przedstawiciel konsultanta krajowego
Prof.dr hab.n.med. Wojciech Silny – przedstawiciel PTA
Prof.dr hab.n.med. Michał Pirożyński – przedstawiciel CMKP
Prof.dr hab.n.med. Ewa Niżankowska – przedstawiciel NRL

Kto może ubiegać się o rozpoczęcie specjalizacji?

O rozpoczęcie specjalizacji w alergologii może ubiegać się lekarz posiadający prawo wykonywania zawodu oraz posiadający jedną z następujących specjalizacji II stopnia: choroby płuc, choroby wewnętrzne, dermatologia i wenerologia, otolaryngologia, otolaryngologia dziecięca, pediatria lub posiadający tytuł specjalisty w jednej z następujących specjalności: choroby wewnętrzne, dermatologia i wenerologia, otorynolaryngologia, pediatria.

1. Cele studiów specjalizacyjnych

Celem kształcenia specjalizacyjnego jest uzyskanie szczególnych kwalifikacji w dziedzinie alergologia umożliwiających zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną:

- Rozpoznawanie i leczenie chorób alergicznych (czyli schorzeń, u podstaw których stoi zjawisko nadwrażliwości, zwłaszcza inicjowane przez mechanizmy immunologiczne), w szczególności wykonywania testów skórnych, prób prowokacyjnych oraz innych procedur alergologicznych, w tym prowadzenia immunoterapii swoistej.
- Nadzorowanie i prowadzenie rehabilitacji w chorobach alergicznych, w tym kierowanie do leczenia sanatoryjnego, uzdrowiskowego i szpitalnego.
- Udzielanie konsultacji lekarskich w dziedzinie alergologia dla innych specjalności medycznych.
- Orzekanie o niezdolności do pracy, potrzebie rehabilitacji leczniczej, uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, niezdolności do pracy zarobkowej lub w gospodarstwie rolnym, samodzielnej egzystencji, uszczerbku na zdrowiu oraz niepełnosprawności z powodu chorób alergicznych.
- Wydawanie innych orzeczeń, opinii i wniosków w sprawach dotyczących osób chorych na choroby alergiczne.
- Kierowanie kliniką, oddziałem lub poradnią o profilu alergologicznym.
- Wykonywanie indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarskiej w dziedzinie alergologia.
- Kierowanie eksperymentem medycznym obejmującym swoim programem zakres dziedziny alergologia.
- Udział w procesie kształcenia alergologów i innych pracowników medycznych w dziedzinie alergologii.
- Uzyskanie uprawnień do kierowania specjalizacją z alergologii innych lekarzy.
- Uczestniczenie w działaniach mających na celu zapobieganie chorobom alergicznym i promocję zdrowia w zakresie alergologii.

2. Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

A. Wymagana wiedza teoretyczna

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji w alergologii wykaże się następującą wiedzą:

Morfologia i czynność układu limfatycznego

- Morfologia grasicy, węzłów chłonnych, migdałków, szpiku, śledziony, tkanki limfoidalnej jelit, oskrzeli i skóry.
- Ontogeneza i podstawowe funkcje układu immunologicznego.
- Morfologia i czynność limfocytów, mastocytów, bazofilów, granulocytów obojętnochłonnych, eozynofilów, makrofagów, komórek dendrytycznych i płytek krwi oraz markery ich aktywacji.
- Udział szpiku kostnego w mechanizmach alergiczno-zapalnych

Mechanizmy odpowiedzi immunologicznej

- Swoiste i nieswoiste mechanizmy odpowiedzi immunologicznej.
- Uwarunkowania genetyczne i naturalne mechanizmy regulacji odpowiedzi immunologicznej.
- Antygeny – rodzaje, budowa.
- Molekularne aspekty reakcji immunologicznych.
- Zależność immunologiczna między matką a płodem.
- Podział reakcji immunologicznych.
- Wrodzone i nabyte niedobory immunologiczne.
- Mechanizmy tolerancji immunologicznej.
- Mechanizmy autoimmunizacji.
- Pamięć immunologiczna – szczepienia.
- Mechanizmy odporności przeciwwirusowej, przeciwbakteryjnej i przeciw pasożytom.
- Immunologia nowotworów.
- Immunomodulacja: immunostymulacja i immunosupresja.
- Odpowiedź humoralna (immunoglobuliny, układ dopełniacza, przeciwciała swoiste, receptory dla immunoglobulin, receptory rozpuszczalne).
- Regulacja syntezy przeciwciał, w szczególności IgE.
- Przeciwciała monoklonalne.
- Reakcja antygen-przeciwciało.
- Kompleksy immunologiczne.
- Odpowiedź komórkowa (nieswoista i swoista).
- Prezentacja antygenów.
- Dojrzewanie, różnicowanie i krążenie limfocytów, subpopulacje limfocytów.
- Aktywacja limfocytów.
- Cząstki adhezyjne.
- Mechanizmy zapalenia, migracja komórek, białka ostrej fazy.
- Odczyny eozynofilowe.
- Cytokiny (chemokiny).
- Reakcje cytotoksyczne.

- Zapalenie. Ogólnoustrojowe reakcje zapalne
- Antygeny zgodności tkankowej (MHC).
- Immunohematologia – powikłania po przetoczeniu krwi
- Metody diagnostyczne wykorzystujące techniki immunologiczne.

Morfologia i fizjologia i patofizjologia układu oddechowego, skóry, przewodu pokarmowego

- Budowa i czynność układu oddechowego – metody oceny.
- Morfologia błon śluzowych układu oddechowego.
- Budowa i czynność nosa – metody oceny (rynomanometria).
- Budowa i fizjologia skóry.
- Budowa i fizjologia przewodu pokarmowego.
- Układ adrenergiczny i cholinergiczny – receptory, znaczenie neuroprzekaźników.
- Neuropeptydy.
- Aminy biogenne.
- Wczesne i późne mediatory reakcji alergicznych.
- Przemiany kwasu arachidonowego. Leukotrieny, lipoksyny.
- Układ cAMP i cGMP.
- Błonowe kanały wapniowe, potasowe.
- Farmakokinetyka, farmakodynamika, działania niepożądane i bezpieczeństwo leków stosowanych w alergologii.
- Molekularne aspekty działania leków przeciwzapalnych (kortykosteroidów).
- Ekspresja genów.
- Czynniki traskrypcyjne.

Alergologia kliniczna

- Definicje podstawowych pojęć stosowanych w alergologii.
- Reakcje z nadwrażliwości – rodzaje.
- Alergia a nietolerancja.
- Epidemiologia chorób alergicznych (badania w Polsce), czynniki ryzyka
- Czynniki ryzyka chorób alergicznych.
- Dziedziczenie chorób alergicznych.
- Genetyczne uwarunkowanie chorób alergicznych.
- Środowiskowe uwarunkowanie chorób alergicznych.
- Alergeny – budowa, rodzaje, nomenklatura, standardyzacja wyciągów, adiuwanty, metody oceny narażenia na alergen.
- Alergeny rekombinowane – perspektywy zastosowań praktycznych
- Atopia i jej uwarunkowania.
- Choroby atopowe.
- Alergeny powietrzno pochodne, pokarmowe, kontaktowe.
- Reakcje krzyżowe alergenów a współwystępowanie uczuleń.
- Ogólne zasady diagnostyki alergologicznej.
- Eozynofilia krwi obwodowej.
- Testy skórne – rodzaje, wskazania, standard wykonywania, interpretacja.

- Metody oceny reakcji narządów docelowych (spirometria, rynomanometria, próby prowokacyjne i eliminacyjne).
- Diagnostyczne metody immunologiczne in vitro stosowane w alergologii.
- Techniki badania stężeń IgE
- Podstawowe techniki biologii molekularnej stosowane w alergologii.
- Metody monitorowania narażenia na alergeny.
- Metody ograniczania narażenia i eliminacji alergenów.
- Choroby alergiczne górnych dróg oddechowych.
- Objawy ze strony ucha w chorobach alergicznych.
- Polipy nosa.
- Alergiczne zapalenia spojówek.
- Anafilaksja.
- Obrzęk Quinkego.
- Wstrząs anafilaktyczny.
- Zespół anafilaksji jamy ustnej (OAS).
- Różnicowanie obrzęków.
- Alergia na jady owadów.
- Pyłkowica.
- Astma oskrzelowa u dzieci i dorosłych.
- Nadreaktywność oskrzeli.
- Zaostrzenie astmy.
- Stan astmatyczny.
- Steroidoporność w astmie.
- Ostra niewydolność oddechowa i jej leczenie.
- Zapalenie oskrzelików (bronchiolitis).
- Dziecko świszczące.
- Przewlekłe zapalenie oskrzeli, rozedma płuc, POChP
- Przewlekła niewydolność oddechowa i jej leczenie.
- Choroby wywołane nadwrażliwością na pyły organiczne i pleśnie (Aspergilloza oskrzelowo-płucna)
- Zewnętrzne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych.
- Choroby śródmiąższowe płuc
- Choroby zawodowe układu oddechowego uwarunkowane reakcjami alergicznymi.
- Alergiczne zapalenia naczyń.
- Nadwrażliwość na NLPZ.
- Choroby alergiczne przewodu pokarmowego.
- Alergia a nietolerancja pokarmowa.
- Alergia na białka mleka krowiego.
- Alergeny ukryte, reakcje zsumowane.
- Wstrząs anafilaktyczny wywołany przez pokarmy lub dodatki do pokarmów
- Podwójnie ślepa próba z użyciem placebo.
- Diety hipoalergenowe.
- Rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie atopowego zapalenia skóry.
- Pokrzywka ostra i przewlekła, obrzęk naczynioruchowy.
- Wyprysk kontaktowy alergiczny i niealergiczny.

- Inne postacie wyprysku – patomechanizm, rozpoznanie, leczenie.
- Osutki polekowe.
- Fotodermatozy.
- Choroby zawodowe skóry.
- Alergia na lateks.
- Alergia na leki – mechanizm, obraz kliniczny, postępowanie
- Alergia na antybiotyki.
- Alergia na leki znieczulające.
- Reakcje po podaniu środków do badań kontrastowych w radiologii.
- Wywoływanie tolerancji na leki.
- Choroba posurowicza.
- Obraz kliniczny najważniejszych niedoborów immunologicznych wrodzonych i nabytych (AIDS).
- Choroby autoimmunologiczne.
- Odczyny eozynofilowe.
- Eozynofilia płucna.
- Diagnostyka różnicowa duszności, przewlekłego kaszlu, obrzęków ciała, wysypek, gorączki niejasnego pochodzenia, limfadenopatii, przewlekłego świądu, biegunek ostrych i przewlekłych, eozynofilii.
- Zespoły hiper-IgE.
- Mastocytoza skórna i uogólniona
- Zasady i możliwości profilaktyki chorób alergicznych.
- Ogólne zasady leczenia chorób alergicznych.
- Metody ograniczania narażenia na alergeny.
- Standardy ITS.
- Bezpieczeństwo ITS.
- Farmakoterapia chorób alergicznych
- Leki przeciwhistaminowe.
- Glikokortykosteroidy
- Leki przeciwleukotrienowe
- Beta-mimetyki
- Leki przeciwcholinergiczne
- Kromony
- Teofilina
- Leki stosowane miejscowo w leczeniu chorób alergicznych.
- Przyszłość leczenia chorób alergicznych
- Zasady profilaktyki i leczenia astmy.
- Rehabilitacja, fizykoterapia i leczenie klimatyczne chorób alergicznych.
- Zasady żywienia chorych z alergią.
- Odrębności diagnozowania i leczenia chorób alergicznych wieku rozwojowego.
- Edukacja chorych na choroby alergiczne.
- Medycyną alternatywna w leczeniu chorób alergicznych – zagrożenia etyczne i merytoryczne.
- Orzekanie w chorobach alergicznych.
- Jakość życia w chorobach alergicznych.

- Zasady postępowania w chorobach alergicznych u ciężarnych, w okresie ciąży, porodu i połogu.
- Zasady postępowania u chorego z alergią w okresie przed- i pooperacyjnym.
- Alergia a współistnienie innych chorób
- Szczepienia ochronne u chorych na choroby alergiczne.
- Immunomodulacja i immunointerwencja w chorobach alergicznych.
- Medycyna alternatywna w alergologii.

B. Wymagane umiejętności praktyczne

Oczekuje się, że po ukończeniu specjalizacji w alergologii lekarz wykaże się umiejętnościami:

- zbierania wywiadów ukierunkowanych na choroby alergiczne,
- badania fizykalnego chorych na choroby alergiczne i interpretacji stwierdzonych objawów,
- interpretacji wyników badań dodatkowych,
- wykonywania rozmazów krwi obwodowej i preparatów do oceny cytologicznej płwociny oraz wydzieliny nosowej.
- przeprowadzenia diagnostyki różnicowej podstawowych objawów chorób alergicznych i różnicowania chorób alergicznych,
- wykonania i interpretacji punktowych, śródskórnych i płatkowych testów skórnych
- wykonania i oceny rozmazu krwi obwodowej.
- wykonania i interpretacji standardowego badania spirometrycznego, próby rozkurczowej i prowokacyjnej oskrzeli oraz testu ekspozycji zawodowej.
- posługiwania się urządzeniami do pomiaru PEF,
- uzyskiwania indukowanej płwociny,
- wykonania uproszczonych i interpretacji badań surowiczych stężeń alergenowo swoistych IgE,
- wzniękowania nosa i wykonania wymazu z wydzieliny nosa,
- opracowywania indywidualnych programów profilaktyki dla chorego, w tym zasad ograniczania narażenia na alergen, zwłaszcza indywidualnej diety hipoalergenowej,
- wykonywania kontrolowanej placebo podwójnie ślepej próby obciążenia pokarmem,
- wykonywania wstrzyknięć podskórnych i śródskórnych (preparatów odczulających),
- edukacja pacjenta (rodziców) w zakresie zasad odczulania przy użyciu szczepionek podjęzykowych.
- obsługi urządzeń do wziewnego podawania leków (inhalatory, nebulizatory),
- wykonywania zabiegów resuscytacji zgodnie z postępowaniem wiedzy w tym zakresie,
- postępowania w ostrej niewydolności oddechowej,
- postępowania w przypadku wstrząsu anafilaktycznego i posługiwania się sprzętem stosowanym w takiej sytuacji (zakładanie rurki ustno-gardłowej, posługiwania się aparatem Ambu),
- interpretacji wyników monitorowania narażenia na alergeny,
- opracowywania programów promocji zdrowia i zapobiegania chorobom alergicznym dla określonej populacji lub obszaru kraju,
- opanowania zasad indywidualnej edukacji chorych na choroby alergiczne i opracowania indywidualnego planu postępowania profilaktyczno-leczniczego,

- orzekania w zakresie alergii zawodowej i poradnictwa zawodowego.
- pracy z komputerem (MS Word, Power Point, Internet, Medline)

3. Formy zdobywania wiedzy i umiejętności praktycznych

a) Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Zaliczane będzie specjalizującym się lekarzom uczestniczenie tylko w tych kursach specjalizacyjnych, które uzyskały pozytywną opinię konsultanta krajowego i wpisane zostały na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych i podmiotów prowadzących kursy objęte programem specjalizacji, która podawana jest corocznie do wiadomości specjalizujących się lekarzy na stronie Internetowej CMKP:

www.cmkp.edu.pl

1) Kurs wprowadzający: "Wprowadzenie do specjalizacji w alergologii"

Kurs obowiązkowy w pierwszym roku odbywania specjalizacji - 2 razy w roku organizuje konsultant krajowy ds. alergologii.

Zakres wiedzy teoretycznej:

1. Prawne uwarunkowania działania lekarza i doskonalenia zawodowego lekarzy.
2. Podstawy dobrej praktyki lekarskiej.
3. Założenia współczesnej medycyny. Medycyna akademicka a medycyna alternatywna.
4. Medycyna (alergologia) oparta na faktach.
5. Farmakoekonomika w alergologii.
6. Podstawy alergologii.

Czas trwania: – 2 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez konsultanta krajowego.

2) Kurs: "Podstawy immunologii klinicznej i alergologii."

Zakres wiedzy teoretycznej

Morfologia grasicy, węzłów chłonnych, migdałków, szpiku, śledziony, tkanki limfoidalnej jelit, oskrzeli i skóry. Ontogeneza i podstawowe funkcje układu immunologicznego. Morfologia i czynność limfocytów, mastocytów, bazofilów, granulocytów obojętnochłonnych, eozynofiliów, makrofagów, komórek dendrytycznych i płytek krwi oraz markery ich aktywacji. Swoiste i nieswoiste mechanizmy odpowiedzi immunologicznej. Uwarunkowania genetyczne i naturalne mechanizmy regulacji odpowiedzi immunologicznej. Antygeny – rodzaje, budowa. Molekularne aspekty reakcji immunologicznych. Zależność immunologiczna między matką a płodem. Podział reakcji immunologicznych. Wrodzone i nabyte niedobory immunologiczne. Mechanizmy tolerancji immunologicznej. Mechanizmy autoimmunizacji. Pamięć immunologiczna – szczepienia. Mechanizmy odporności przeciwwirusowej, przeciwbakteryjnej i przeciw pasożytom. Immunologia nowotworów. Immunomodulacja: immunostymulacja i immunosupresja. Odpowiedź humoralna (immunoglobuliny, układ dopełniacza, przeciwciała swoiste, receptory dla immunoglobulin, receptory rozpuszczalne). Regulacja syntezy przeciwciał, w szczególności IgE. Przeciwciała monoklonalne. Reakcja antygen-przeciwciało.

Kompleksy immunologiczne. Odpowiedź komórkowa (nieswoista i swoista). Prezentacja antygenów. Dojrzewanie, różnicowanie i krążenie limfocytów, subpopulacje limfocytów. Aktywacja limfocytów. Cząstki adhezyjne. Mechanizmy zapalenia, migracja komórek, białka ostrej fazy. Odczyny eozynofilowe. Cytokiny (chemokiny). Reakcje cytotoksyczne. Antygeny zgodności tkankowej (MHC). Immunohematologia – powikłania po przetoczeniu krwi. Metody diagnostyczne wykorzystujące techniki immunologiczne. Definicje podstawowych pojęć stosowanych w alergologii. Reakcje z nadwrażliwości – rodzaje. Alergia a nietolerancja. Dziedziczenie chorób alergicznych. Genetyczne uwarunkowanie chorób alergicznych. Środowiskowe uwarunkowanie chorób alergicznych. Alergeny – budowa, rodzaje, nomenklatura, standardyzacja wyciągów, adiuwanty, metody oceny narażenia na alergen. Alergeny rekombinowane. Atopia i jej uwarunkowania. Choroby atopowe.

Czas trwania: – 5 dni

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

3) Kurs: "Diagnostyka chorób alergicznych"

Zakres wiedzy teoretycznej:

Ogólne zasady diagnostyki alergologicznej. Rola wywiadu i badania fizykalnego w alergologii. Eozynofilia krwi obwodowej, eozynofilia narządowa. Testy skórne – rodzaje, wskazania, standard wykonywania, interpretacja. Metody oceny reakcji narządów docelowych (spirometria, rynomanometria, próby prowokacyjne i eliminacyjne). Diagnostyczne metody immunologiczne in vitro stosowane w alergologii. Techniki badania stężeń IgE. Interpretacja wyniku badania surowicznych stężeń IgE i alergenowo-swoistych IgE. Podstawowe techniki biologii molekularnej stosowane w alergologii. Odrębności diagnostyki chorób alergicznych wieku rozwojowego. Metody monitorowania narażenia na alergen. Medycyna alternatywna w diagnozowaniu chorób alergicznych – zagrożenia etyczne i merytoryczne.

Czas trwania: - 2 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

4) Kurs: "Profilaktyka i leczenie chorób alergicznych"

Zakres wiedzy teoretycznej:

Zasady i możliwości profilaktyki chorób alergicznych. Profilaktyka pierwotna i wtórna. Ogólne zasady leczenia chorób alergicznych. Metody ograniczania narażenia na alergen. Immunoterapia swoista. Zasady farmakoterapii chorób alergicznych. Leki przeciwhistaminowe. Glikokortykosteroidy. Leki przeciwleukotrienowe. Beta-mimetyki. Leki przeciwocholinergiczne. Kromony. Teofilina. Leki stosowane miejscowo w leczeniu chorób alergicznych. Przyszłość leczenia chorób alergicznych. Rehabilitacja, fizykoterapia i leczenie klimatyczne chorób alergicznych. Zasady żywienia chorych z alergią. Odrębności leczenia chorób alergicznych wieku rozwojowego. Edukacja chorych na choroby alergiczne. Medycyna alternatywna w leczeniu chorób alergicznych – zagrożenia etyczne i merytoryczne. Zasady postępowania w chorobach alergicznych u ciężarnych, w okresie ciąży, porodu i połogu. Zasady postępowania u chorego z alergią

w okresie przed- i pooperacyjnym. Alergia a współistnienie innych chorób. Szczepienia ochronne u chorych na choroby alergiczne. Immunomodulacja i immunointerwencja w chorobach alergicznych. Metody ograniczania narażenia i eliminacji alergenów.

Czas trwania – 3 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

5) Kurs: "Choroby alergiczne górnych dróg oddechowych."

Zakres wiedzy teoretycznej:

Alergeny – rodzaje, nazewnictwo. Alergeny powietrzno pochodne – metody oceny narażenia. Choroby alergiczne górnych dróg oddechowych. Alergiczne nieżyty nosa. Objawy ze strony ucha w chorobach alergicznych. Polipy nosa. Alergiczne zapalenia spojówek. Obrzęk Quinke`go. Zespół anafilaksji jamy ustnej (OAS). Pylenie roślin w Polsce. Pyłkowica. Monitoring pyłkowy.

Czas trwania - 2 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

6) Kurs: "Alergologia w chorobach wewnętrznych. Choroby alergiczne układu oddechowego oraz POChP"

Zakres wiedzy teoretycznej:

Astma oskrzelowa u dorosłych. Nadreaktywność oskrzeli. Kryteria ciężkości astmy. Zaostrzenie astmy. Stan astmatyczny. Astma ciężka. Steroidoporność w astmie. Ostra niewydolność oddechowa i jej leczenie. Przewlekłe zapalenie oskrzeli, rozedma płuc, POChP. Przewlekła niewydolność oddechowa i jej leczenie. Choroby wywołane nadwrażliwością na pyły organiczne i pleśnie (Aspergilloza oskrzelowo-płucna). Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych. Choroby śródmiąższowe płuc.

Alergiczne zapalenia naczyń. Nadwrażliwość na NLPZ. Choroba posurowicza. Anafilaksja. Wstrząs anafilaktyczny. Choroby autoimmunologiczne. Obraz kliniczny najważniejszych niedoborów immunologicznych i nabytych (AIDS).

Czas trwania – 3 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

7) Kurs: "Choroby alergiczne skóry"

Zakres wiedzy teoretycznej:

Patogeneza, rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie atopowego zapalenia skóry. Pokrzywka ostre i przewlekłe. Obrzęk naczynioruchowy wrodzony i nabyty. Alergeny kontaktowe. Wyprysk kontaktowy alergiczny i niealergiczny. Inne postacie wyprysku – patomechanizm, rozpoznawanie, leczenie. Świąd – różnicowanie. Osutki polekowe. Fotodermatozy. Choroby zawodowe skóry. Alergia na lateks.

Czas trwania - 2 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

8) Kurs: "Odrębności chorób alergicznych u dzieci"

Zakres wiedzy teoretycznej:

Zasady postępowania w chorobach alergicznych u ciężarnych, w okresie ciąży, porodu i połogu. Marsz alergiczny. Wyprysk dziecięcy. Żywnienie dzieci. Zapalenie oskrzelików (bronchiolitis). Dziecko świszczące. Odrębności astmy u dzieci. Odrębności diagnostyczne i leczenia chorób alergicznych u dzieci. Zasady stosowania leków u dzieci. Bezpieczeństwo leków stosowanych u dzieci. Obraz kliniczny najważniejszych wrodzonych niedoborów immunologicznych.

Czas trwania - 3 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

9) Kurs: "Alergia na leki i pokarmy"

Zakres wiedzy teoretycznej:

Alergia a nietolerancja pokarmowa. Alergeny pokarmowe. Alergia na białka mleka krowiego. Alergeny ukryte, reakcje zsumowane. Podwójnie ślepa próba z użyciem placebo. Diety hipoalergenowe. Manifestacja kliniczna alergii pokarmowej. Choroby alergiczne przewodu pokarmowego. Anafilaksja idiopatyczna, postępowanie diagnostyczno-lecznicze. Alergia na leki.

Czas trwania: – 2 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

10) Kurs: "Immunoterapia chorób alergicznych"

Zakres wiedzy teoretycznej:

Mechanizmy i metody wytwarzania tolerancji immunologicznej. Standardy ITS. Szczepionki do odczulania – standardyzacja. Klasyczne i alternatywne drogi podawania szczepionek do ITS. Schematy podawania szczepionek. Wskazania i przeciwwskazania do ITS. Bezpieczeństwo ITS. Wstrząs anafilaktyczny. Metody oceny skuteczności ITS. Alergia na jady owadów – obraz kliniczny, diagnostyka, profilaktyka, leczenie. Immunoterapia na jady owadów. Przyszłość SIT. Wytwarzanie tolerancji na leki. Test prowokacji-neutralizacji (technika Rinkela). Krytyka odczulania antyhomotoksycznego

Czas trwania: – 2 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

11) Kurs: "Alergia zawodowa"

Zakres wiedzy teoretycznej:

Alergeny zawodowe. Postaci kliniczne alergii zawodowej. Choroby zawodowe układu oddechowego i skóry uwarunkowane reakcjami alergicznymi – przyczyny, epidemiologia, czynniki ryzyka, obraz kliniczny, diagnostyka, profilaktyka i leczenie. Orzekanie w chorobach alergicznych. Poradnictwo zawodowe w chorobach alergicznych.

Czas trwania: – 2 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

12) Kurs: „Promocja zdrowia i edukacja w alergologii”

Zakres wiedzy teoretycznej:

Epidemiologia chorób alergicznych. Choroby alergiczne jako problem społeczny. Czynniki ryzyka chorób alergicznych. Znaczenie edukacji dla chorych na choroby alergiczne. Formy edukacji w alergologii. Jakość życia chorych na choroby alergiczne – metody oceny.

Czas trwania: – 2 dni,

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

b) Staże kierunkowe

1) Staż specjalizacyjny podstawowy w alergologii

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika chorób alergicznych w dziedzinie, w której specjalizujący posiada specjalizację, prowadzenie chorych, udział w obchodach, dokumentacja szpitalna chorych, podstawowe techniki diagnostyczne i profilaktyczno-lecznicze w alergologii.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonywał lub uczestniczył (asystował) w procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 12 miesięcy

Miejsce stażu: w jednostce prowadzącej specjalizację

2) Staż specjalizacyjny podstawowy w poradni alergologicznej

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Wywiady alergologiczne, badanie fizykalne chorych na choroby alergiczne, diagnostyka różnicowa chorób alergicznych, dokumentacja lekarska poradni alergologicznej, zasady prowadzenia odczulania swoistego, wyposażenie gabinetu alergologicznego, współpraca z personelem pielęgniarskim,

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonywał lub uczestniczył (asystował) w procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 3 miesiące

Miejsce stażu: w poradni alergologicznej AM lub szczebla wojewódzkiego

3) Staż kierunkowy w zakresie medycyny ratunkowej

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Według ogólnych wytycznych

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc

Miejsce stażu:

4) Staż kierunkowy w zakresie immunologii klinicznej

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Metodologia badań naukowych stosowanych w alergologii, techniki immunologiczne stosowane w alergologii,

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: zakład immunologii klinicznej akademii medycznej

5) Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki laboratoryjnej

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Podstawowe badania dodatkowe stosowane w klinice – interpretacja wyników, czułość i swoistość metod diagnostycznych wyniki fałszywie (+) i (-), metody in vitro stosowane w alergologii,

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: zakład diagnostyki laboratoryjnej

Specjaliści chorób wewnętrznych lub chorób płuc powinni ponadto odbyć następujące kierunkowe staże kliniczne w akredytowanych ośrodkach alergologicznych:

6) Staż kierunkowy w dermatologii i wenerologii

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika alergicznych chorób skóry, zasady badania dermatologicznego, wykonywanie testów płatkowych, profilaktyka i leczenie ogólne oraz miejscowe alergicznych chorób skóry,

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 6 miesięcy

Miejsce stażu: klinika lub oddział dermatologiczny

7) Staż kierunkowy w otorynolaryngologii

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika alergicznych chorób górnych dróg oddechowych, zasady i sposób badania laryngologicznego, badania dodatkowe w diagnostyce alergicznych chorób górnych dróg oddechowych, leczenie ogólne i miejscowe alergicznych chorób górnych dróg oddechowych,

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 4 miesiące

Miejsce stażu: klinika lub oddział laryngologiczny

8) Staż kierunkowy w pediatrii

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Odrębności kliniczne chorób alergicznych u dzieci - marsz alergiczny, badanie dziecka, współpraca z rodzicami, badania dodatkowe w chorobach alergicznych u dzieci, leczenie chorób alergicznych u dzieci,

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 3 miesiące

Miejsce stażu: klinika lub oddział pediatryczny

Lekarz specjalista w pediatrii powinien ponadto odbyć następujące kierunkowe staże kliniczne w akredytowanych ośrodkach alergologicznych:

6) Staż kierunkowy w dermatologii i wenerologii

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika alergicznych chorób skóry, zasady badania dermatologicznego, wykonywanie testów płatkowych, profilaktyka i leczenie ogólne oraz miejscowe alergicznych chorób skóry),

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 6 miesięcy

Miejsce stażu: klinika lub oddział dermatologiczny

7) Staż kierunkowy w otorynolaryngologii

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika alergicznych chorób górnych dróg oddechowych, zasady i sposób badania laryngologicznego, badania dodatkowe w diagnostyce alergicznych chorób górnych dróg oddechowych, leczenie ogólne i miejscowe alergicznych chorób górnych dróg oddechowych),

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 4 miesiące

Miejsce stażu: klinika lub oddział laryngologiczny

8) Staż kierunkowy w zakresie chorób wewnętrznych

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika astmy, innych chorób alergicznych płuc, anafilaksji, alergii na leki i pokarmy, zasady badania internistycznego, wykonywanie spirometrii i testów skórnych, zasady leczenia alergicznych chorób płuc, leki wziewne

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 3 miesiące

Miejsce stażu: klinika lub oddział chorób wewnętrznych

Specjaliści dermatologii i wenerologii powinni ponadto odbyć następujące kierunkowe staże kliniczne w akredytowanych ośrodkach alergologicznych:

6) Staż kierunkowy w zakresie chorób wewnętrznych

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika astmy, innych chorób alergicznych płuc, anafilaksji, alergii na leki i pokarmy, zasady badania internistycznego, wykonywanie spirometrii i testów skórnych, zasady leczenia alergicznych chorób płuc, leki wziewne,

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 6 miesięcy

Miejsce stażu: klinika lub oddział chorób wewnętrznych

7) Staż kierunkowy w otorynolaryngologii

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika alergicznych chorób górnych dróg oddechowych, zasady i sposób badania laryngologicznego, badania dodatkowe w diagnostyce alergicznych chorób górnych dróg oddechowych, leczenie ogólne i miejscowe alergicznych chorób górnych dróg oddechowych),

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 4 miesiące

Miejsce stażu: klinika lub oddział laryngologiczny

8) Staż kierunkowy w pediatrii

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Odrębności kliniczne chorób alergicznych u dzieci -marsz alergiczny, badanie dziecka, współpraca z rodzicami, badania dodatkowe w chorobach alergicznych u dzieci, leczenie chorób alergicznych u dzieci),

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 3 miesiące

Miejsce stażu: klinika lub oddział pediatryczny

Specjaliści otolaryngologii powinni ponadto odbyć następujące kierunkowe staże kliniczne w ośrodkach alergologicznych:

6) Staż kierunkowy w dermatologii i wenerologii

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika alergicznych chorób skóry, zasady badania dermatologicznego, wykonywanie testów płatkowych, profilaktyka i leczenie ogólne oraz miejscowe alergicznych chorób skóry),

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 6 miesięcy

Miejsce stażu: klinika lub oddział dermatologiczny

7) Staż kierunkowy w zakresie chorób wewnętrznych

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika astmy, innych chorób alergicznych płuc, anafilaksji, alergii na leki i pokarmy, zasady badania internistycznego, wykonywanie spirometrii i testów skórnych, zasady leczenia alergicznych chorób płuc, leki wziewne),

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 4 miesiące

Miejsce stażu: klinika lub oddział chorób wewnętrznych

8) Staż kierunkowy w pediatrii

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej:

Odrębności kliniczne chorób alergicznych u dzieci -marsz alergiczny, badanie dziecka, współpraca z rodzicami, badania dodatkowe w chorobach alergicznych u dzieci, leczenie chorób alergicznych u dzieci),

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz uczestniczył (asystował) w zabiegach i procedurach klinicznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 3 miesiące

Miejsce stażu: klinika lub oddział pediatryczny

Wymienione kliniczne staże kierunkowe zaplanowane przez kierownika specjalizacji powinny być odbywane w bloku w pełnym wymiarze godzin w jednostkach, które uzyskały akredytację do kształcenia w zakresie alergologii. W uzasadnionym przypadku konsultant krajowy ds. alergologii na wniosek kierownika specjalizacji może wyrazić zgodę na inny harmonogram odbywania stażu pod warunkiem odpowiedniego wydłużenia czasu jego trwania. Staże podstawowe zalicza kierownik specjalizacji, kierunkowe - kierownik stażu kierunkowego.

c) Kształcenie w wykonywaniu zabiegów lub stosowaniu procedur medycznych

Wykaz i liczba procedur i zabiegów medycznych, w których specjalizujący się lekarz ma obowiązek uczestniczyć:

- Asysta przy wykonywaniu i interpretacji punktowych testów skórnych u 100 chorych z zestawem alergenów powietrzno pochodnych i/lub pokarmowych oraz natywnych.
- Asysta przy wykonaniu i interpretacji 10 testów śródskórnych.
- Asysta przy wykonywaniu i interpretacji naskórkowych testów płatkowych u 30 chorych z podstawowym zestawem alergenów polskich lub europejskich.
- Asysta przy wykonywaniu 50 spirometrii oraz 20 prób rozkurczowych lub prowokacyjnych.

- Asysta przy wykonaniu rynomanometrii.
- Asysta przy wykonaniu 100 wstrzyknień preparatów odczulających.

Wykaz i liczba zabiegów i procedur medycznych, które specjalizujący się lekarz ma obowiązek wykonać samodzielnie pod nadzorem:

- Praktyczne wykonanie czynności postępowania reanimacyjnego (na fantomie).
- Wykonanie punktowych testów skórnych u 50 chorych z zestawem alergenów powietrznych i pokarmowych (natywnych).
- Wykonanie naskórkowych testów płatkowych u 10 chorych z podstawowym zestawem alergenów polskich lub europejskich.
- Wykonanie 20 spirometrii oraz 10 prób rozkurczowych lub prowokacyjnych.
- Wykonanie 200 wstrzyknień preparatów odczulających.
- Wykonanie 10 rozmazów krwi obwodowej.

d) Pełnienie dyżurów lekarskich

W trakcie każdego stażu kierunkowego specjalizujący się lekarz pełni dyżury samodzielne lub towarzyszące w liczbie co najmniej 3 miesięcznie.

e) Samokształcenie

Samokształcenie powinno obejmować:

Uczestniczenie w działalności towarzystw lekarskich

- Aktywny udział w posiedzeniach regionalnych oddziałów PTA (publiczne wystąpienia).
- Udział w krajowych posiedzeniach naukowo-szkoleniowych oraz sympozjach, konferencjach, kongresach i zjazdach krajowych organizowanych przez PTA i inne towarzystwa zajmujące się problematyką alergologiczną lub pokrewną i, o ile to możliwe, również w zagranicznych kongresach EAACI, AAACI lub zjazdach i sympozjach o podobnej tematyce.

Studiowanie piśmiennictwa

Lekturę polskich i zagranicznych czasopism o tematyce alergologicznej i pokrewnej. Zalecane podręczniki w szczególności m.in.:

1. B. Romański: Alergologia dla internistów
2. J. Małolepszy: Choroby alergiczne i astma
3. W. Droszcz: Astma oskrzelowa
4. M. Jakóbisiak: Immunologia
5. M. Kowalski: Immunologia kliniczna
6. N. Mygind, R. i wsp. (red. polska J. Kruszewski, W. Silny): Alergologia
7. S. Chyrek-Borowska, K. Wiśniewski: Farmakoterapia chorób alergicznych
8. E. Zawisza, B. Samoliński: Choroby alergiczne
9. A. Ligęziński, D. Jurkiewicz: Postępy w rozpoznawaniu i leczeniu chorób górnych dróg oddechowych o podłożu immunologicznym
10. P. Górski i wsp. Leki przeciwhistaminowe
11. L. Dymek, R. Kurzawa. Zarys diagnostyki chorób alergicznych wieku rozwojowego

Przygotowanie publikacji

Przygotowanie publikacji z zakresu alergologii, które specjalizujący się lekarz powinien przedstawić do wglądu i akceptacji kierownikowi specjalizacji. Jedną z prac może być

komunikat przedstawiony na zjeździe, którego współautorem jest kandydat, a jego streszczenie wydrukowano w materiałach zjazdowych. Wyjątkowo zamiast takich prac można przyjąć prace poglądowe jeszcze nie opublikowane ale powinny one być przedstawione na posiedzeniu oddziału terenowego Polskiego Towarzystwa Alergologicznego, co pisemnie potwierdza przewodniczący oddziału.

Inne formy samokształcenia

- Udział w konsultacjach, seminariach i innych formach kształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji.
- Udział w różnych formach kształcenia ustawicznego realizowanego pod patronatem okręgowej izby lekarskiej.

4. Metody oceny wiedzy i umiejętności praktycznych

a) Kolokwia

Wymagane jest terminowe zaliczanie kolokwii na zakończenie każdego stażu i innych kolokwii o tematyce i zakresie ustalonym z kierownikiem specjalizacji lub kierownikiem stażu kierunkowego:

1. Podstawy immunologii (po stażu w zakładzie immunologii klinicznej AM – kierownik stażu kierunkowego)
2. Mechanizmy chorób alergicznych (kierownik specjalizacji)
3. Astma i inne alergiczne choroby płuc (po stażu w zakresie chorób wewnętrznych – kierownik stażu kierunkowego)
4. Alergiczne choroby zawodowe (kierownik specjalizacji)
5. Alergologia wieku dziecięcego (po stażu w zakresie pediatrii – kierownik stażu kierunkowego)
6. Alergia górnych dróg oddechowych (po stażu w zakresie otolaryngologii – kierownik stażu kierunkowego)
7. Choroby alergiczne skóry (po stażu w zakresie dermatologii i wenerologii – kierownik stażu kierunkowego)
8. Postępowanie w stanach nagłych w alergologii i medycyna ratunkowa (po stażu z medycyny ratunkowej – kierownik stażu kierunkowego)
9. Diagnostyka chorób alergicznych (kierownik specjalizacji)
10. Diagnostyka laboratoryjna chorób alergicznych (po stażu w zakładzie diagnostyki laboratoryjnej – kierownik stażu kierunkowego)
11. Zasady profilaktyki chorób alergicznych (kierownik specjalizacji)
12. Leczenie chorób alergicznych (kierownik specjalizacji)

Inne kolokwia:

Kolokwium po każdym kursie specjalizacyjnym z tematyki przedstawionej w programie kursu - kolokwium przeprowadza kierownik kursu,

Kolokwium z prawa medycznego we właściwym wojewódzkim ośrodku kształcenia u osoby uprawnionej przez okręgową radę lekarską

Kierownik specjalizacji może wyznaczyć dodatkowe sprawdziany wiedzy.

b) Sprawdziany umiejętności praktycznych

Dokonywane są w trakcie odpowiednich stażów i codziennej, nadzorowanej, aktywnej pracy w ośrodkach klinicznych, oddziałach, przychodniach i laboratoriach na podstawie bieżących ocen nabywanych umiejętności, szczególnie w zakresie wykonywania i interpretacji testów skórnych, spirometrii, prób prowokacyjnych, wziewnego podawania leków i immunoterapii, co zostaje potwierdzone przez kierownika specjalizacji lub kierownika stażu kierunkowego w karcie kształcenia specjalizacyjnego.

5. Czas trwania specjalizacji

Czas trwania specjalizacji w alergologii wynosi 36 miesięcy.

6 - Państwowy egzamin specjalizacyjny

Studia specjalizacyjne w alergologii kończą się państwowym egzaminem specjalizacyjnym złożonym z części teoretycznej i części praktycznej. Kolejność składania poszczególnych części egzaminu:

- 1) egzamin testowy, - (zbiór pytań testowych wielorakiego wyboru z zakresu wymaganej wiedzy ustalonej w programie specjalizacji),
- 2) egzamin praktyczny
- 3) egzamin ustny – (pytania ustne problemowe dotyczące wymaganej wiedzy ustalonej w programie specjalizacji).

Nie zaliczenie jednego z wymienionych egzaminów powoduje nie zaliczenie egzaminu państwowego. W takiej sytuacji zdający może ponownie przystąpić do egzaminu państwowego w kolejnej sesji. Nie przewiduje się możliwości częściowego zdawania wymienionych egzaminów.

9 – Ewaluacja programu studiów specjalizacyjnych

Program studiów specjalizacyjnych będzie okresowo poddawany ewaluacji i w razie potrzeby modyfikowany przede wszystkim w związku z postępami wiedzy medycznej i koniecznością ciągłego doskonalenia procesu specjalizacji lekarskich - po zasięgnięciu opinii nadzoru specjalistycznego, samorządu lekarskiego, towarzystw naukowych, CMKP i Ministerstwa Zdrowia. Specjalizujący się lekarze oraz ich kierownicy specjalizacji zobowiązani są śledzić i uwzględniać zmiany programowe i odpowiednio korygować proces własnych studiów specjalizacyjnych. Aktualna, obowiązująca wszystkich specjalizujących się lekarzy wersja programu studiów specjalizacyjnych w alergologii, dostępna jest na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl